

Atatürk Ü. Zir. Fak. Der. 26 (1), 1-8, 1995.

ERZURUM-PASINLER İLÇESİ TURİSTİK OTELİ, KAPLICA VE BANYOLARI ÇEVRE PEYZAJ DÜZENLEMESİ ÇALIŞMALARI

İlgar KIRZIOĐLU¹

ÖZET : *Erzurum Pasinler (Hasankale) İlçesi kaplıcaları ve tesisleri Doğu Anadolu'da önemli bir turistik yöreyi ve şifa merkezini oluşturmaktadır. İlçenin güneyinde, kaplıcalar yöresinde yer alan Kale Turistik Oteli, yeni yapılan Büyük Kaplıca Binası ve mevcut kaplıca tesislerinin (banyoların) halihazır durumda çevre düzenlemeleri bulunmamaktadır, çevreleri boş durumdadır.*

Hazırlanan çevre peyzaj düzenlemesi projeleri ile tesisler daha güzel görünebileceği gibi, ziyaretçilerine estetik ve fonksiyonları bütünleşmiş hizmet sunabilmeleri mümkün olabilecektir.

LANDSCAPE PLANNING STUDIES OF ERZURUM-PASINLER TOWN'S TOURISTIC HOTEL, THERMAL SPRINGS AND BATHS

SUMMARY : *The thermal springs and foundations of Pasinler (Hasankale) Town of Erzurum form one of the important touristic site and healing center in East Anatolia. In south part of the town, there is no environmental arrangement around Kale Touristic Hotel, the newly builded Büyük Kaplıca building and thermal springs foundations (baths) at the present. Their surroundings are in vacant position.*

By having environmental landscape project, the foundations, besides their beautiful appearance, they will offer their visitors better services both aesthetically and functionally as a whole.

GİRİŞ

Çevre peyzajı, yeşil alan düzenlemeleri ile tesisler, yapılar kendilerini mekanda daha güzel ve çekici gösterebilmektedirler. İnşaatların yapımları ile insanlar doğa ortamından, peyzajdan az da olsa koparılmakta, uzaklaştırılmakta, yaşamlarını bu yapılar içinde geçirmektedirler (Bayraktar, 1973; Pamay, 1979; Tanrıverdi, 1975). Toplum yaşamının kaçınılmaz birimi olan yapılar, inşaatlar çeşitli amaçlarla yapılagelmektedir.

Ancak çevrelerinin yeşillendirilmeleri, bu yörelerin doğaya, tabii ortama yaklaşımlarını az da olsa sağlayabilmektedir. Bu işlemlerin belli esaslara, prensiplere göre yapılması yapıların doğa ile bütünleşebilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca yapılan

¹ Atatürk Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü, 25240 Erzurum.

düzenlemelerin fonksiyonel ve estetik olması bakımından da önem taşımaktadır (Eckbo, 1964; Gülez, 1983; Lynch, 1969; Öztan, 1969).

Erzurum-Pasinler ilçesinde yapılan peyzaj projeleri çalışmaları ile mevcut ve öneri turistik kuruluşların daha güzel ortamda daha iyi hizmet verebilmeleri amaçlanmaktadır.

PEYZAJ DÜZENLEMESİ YAPILAN ALANIN TANIMI

Erzurum pasinler (Hasankale) ilçesi, Erzurum'un 70 km kadar doğrusunda yer alan eski bir yerleşim merkezidir. İlçenin güney kesiminde bulunan şifalı sıcak su kaplıcaları yöresinde, 1976 yılında İller Bankası Bölge Müdürlüğüne Kale Turistik Oteli inşa edilerek işletmeye açılmıştır. Mülkiyeti belediyeye devredilmiş olan otel, geniş düzlük bir alan üzerinde yer almaktadır. Binalar zemin alanı 2390 m², arsa alanı 9950 m² olup, net planlama, düzenleme alanı 7560 m² civarında bulunmaktadır.

Aynı yöre içinde, ilçe belediyesine ait mevcut kaplıca, banyo tesisleri yanında, 1990 yılında büyük bir kaplıca binası da inşa edilerek hizmete konulmuştur. Brüt bahçe alanı 3580 m² olan yerin, binalar taban alanı 1290 m² olup çevre düzenleme net alanı 2290 m²'lik kesimi oluşturmaktadır.

ÇALIŞMA ALANININ MEVCUT DURUMU

Çevre düzenlemesi yapılması düşünülen alan üzerinde otel binası kompleksi oldukça geniş bir alan tutmaktadır. Bir kaplıca oteli niteliğindeki otel yaz ve kış mevsimlerinde, bütün yıl boyunca yerli ve yabancı turistlere hizmet vermektedir. Binanın ön tarafında oturma bahçesi, dinlenme terası, otopark yer almakta, yan ve arka kısımlarda yer yer gelişigüzel ağaçlandırılmış alanlar bulunmaktadır (Resim 1).

Otelin az ilerisinde yeni inşa edilmiş bulunan, iki katlı geniş bir yapıdan oluşan kaplıca binası, çevresinde birer katlı eski banyolar yapısı yer almaktadır. Düzlük bir arazi üzerinde bir de trafo binası bulunmaktadır (Resim 2, 3).

Gerek otel binası gerek kaplıca ve banyolar binalarının çevrelerinde herhangi bir düzenleme yapılmamış olup, gelişigüzel dikilmiş ağaçlar ve çalı grupları bulunmaktadır.

PEYZAJ DÜZENLEMESİ ÇALIŞMALARI

Otel çevresinin peyzaj düzenlemesi çalışması ele alındığında, tesis çevresindeki mevcut bitki materyali (ağaçlar), yetişkin durumda olduklarından aynen korunmuşlardır. Bunları göz önünde bulundurarak diğer projelendirme çalışmaları oluşturulmuştur.

Ön bahçenin önündeki yolun doğu kesiminde, boylu boyunca, otel müşterilerinin otolarını park edebilecekleri geniş bir otopark alanı düzenlenmiştir.
Otelin

Resim 1. Turistik Otelin Mevcut Durumu
Figure 1. Present Condition Of Touristic Hotel

Resim 2. Kaplıca Binası
Figure 2. Thermal Springs Building

Resim 3. Eski Banyonların Bulunduğu Binalar
Figure 3. The Buildings Where the Old Baths are

girişi çim derzli karolardan oluşmuş platformdan geçilerek yapılmaktadır. Otel girişi, otelin kuzey kısmındaki çay bahçesi oldukça geniş olarak düzenlenmiş olup, içinde su çanağı ve salkım sögütler altında fiskiyeli bir havuz yer almaktadır. Otel binasının ön kısmı çepeçevre çiçek parterleri ile çevrilmiş olup mevsimlik çiçeklerin buralarda yetiştirilmeleri önerilmiştir.

Ana binanın güney yönünde, içinde çeşitli oyun elemanlarını bulunduran çocuk bahçeleri ve oturma bankları yer almaktadır. Ayrıca, otel binasının arkasında gençler için basketbol, voleybol sahası ve seyir terası oluşturulmuştur. Bütün otel binasını çepeçevre dolaştıran gezinti yolunun yer yer kum, çakıl ve karo mozaikler ile düzenlenmesi tasarlanmıştır (Bakan, Konuk, 1987).

Otel binasının fazla girintili çıkıntılı olması nedeni ile, küçük mekanlarda binanın sert hatlarını yumuşatmak amacı ile çim alanlar üzerinde çeşitli çalı grupları düzenlemeleri önerilmiştir (Öztan, 1969) (Şekil 1).

Şekil 1. Turistik Otel Çevresi Peyzaj Düzenlemesi
Figure 1. Landscape Planning Of Touristic Hotel

Ayrıca otelin çevresine ve gezinti yolunun çeşitli yerlerine aydınlatma elemanları konularak akşam ve gece saatlerinde tesisin güzel görünümü ve güvenliği sağlanmaya çalışılmıştır. Otel girişinde, çay bahçesinde ve yer yer diğer yerlerde çiçek ve çalıların yetiştirilebileceği, monotonluğu giderici bitki kasaları yer aldırılmıştır (Öztan, 1969; Tanrıverdi, 1975) (Şekil 2).

Yöredeki kaplıca ve banyolar binaları senenin hemen hemen her mevsimi, özellikle yaz aylarında büyük doluluk oranına sahiptirler. Ele alınan çevre düzenlemesi proje çalışmalarında, gelen ziyaretçilerin otolarını park edebilmeleri için, tesisten ayrı olarak, yolun karşı tarafında genişçe bir otopark alanı yer aldırılmıştır (Bakan, Konuk, 1987).

Şekil 2. Düzenleme Projesi Elemanları Detayları
Figure 2. Details Of Project Elements

Yeni yapılan büyük kaplıca binasının ve banyolu otelin girişinde ve yanlarında çim ve çiçek parterleri düzenlenerek beton yapıların soğuk görünümleri giderilmeye, yumuşatılmaya çalışılmıştır. Her iki bina arasında çamaşır kurutma yerleri ve bu alanın görüntüsünü perdeleyen ağaç ve çalı materyalleri düzenlenmiştir.

Tesisin zemini kum-çakıl karışımı olarak önerilmiş, üzerinde yer yer dekoratif su çanağı ve bitki kasaları, oturma bankları yerleştirilerek monotonluğu giderilmiştir. Tesisin güvenliği ve denetimi bakımından, fazla yüksek olmayan taş duvar ile çevrelenmesi, duvar boyunca yer yer ağaç ve çalı materyallerinin dikimleri önerilmiştir (Öztan, 1969) (Şekil 3,4).

Alan üzerinde birkaç tane bulunan ağaç aynen muhafaza edilerek, oturma ve çocuk oyun alanlarını gölgelemesi amacı ile geniş taç yapılı ağaçlar alan üzerinde yer aldırılmıştır. Binaların, ortasında kalan alana yönelik kesimlerinde, duvarlar boyunca çiçek parterleri düzenlemeleri ile binaların daha güzel görünümleri

Erzurum-Pasinler İlçesi Turistik Oteli, Kaplıca ve Banyoları Çevre Peyzaj Düzenlemesi Çalışmaları

sağlanmaya çalışılmıştır. Alan üzerinde yer yer çiçek kasalarının ve su çanağının tasarlanmaları ile alanın monoton görüntüsü kısmen de olsa giderilmek istenmiştir.

Şekil 3. Kaplıca ve Banyolar Tesislerinin Genel Peyzaj Düzenlemesi
Figure 3. General Landscape Planning Of Thermal Spring and Baths

Şekil 4. Önerilen Konstrüksiyon Elemanlarının Detayları
Figure 4. Detail Projects Of the Proposed Constructive Elements

Ayrıca, gerek yaya dolaşma alanında gerek tesis çevresinde aydınlatma elemanlarının düzenlenmesi ile akşam ve gece saatlerinde tesisin aydınlatılması ve güzel görünümü mümkün olabilecektir (Bakan, 1986).

Hazırlanan peyzaj düzenleme projeleri Mayıs 1990 tarihinde ilgililerine teslim edilmiştir.

Peyzaj düzenlemesi projelerinde kullanılan bitki materyali listesi aşağıdaki gibidir.

Ağaç ve Ağaçcıklar

1. Salix alba vitellina pendula - (Ak salkım söğüt)
2. Acer negundo - (Dişbudak yapraklı akçaağaç)
3. Fraxinus Americana - (Amerikan dişbudağı)
4. Fraxinus excelsior - (dişbudak)
5. Betula verrucosa - (siğilli huş)
6. Robinia pseudoacacia - (yalancı akasya)
7. Eleagnus angustifolia - (iğde)
8. Malus floribunda - (süs elma)
9. Prunus cerasus - (vişne)
10. Syringa vulgaris - (leylak)
11. Pinus silvestris - (sarı çam)

Çalılar

12. Ribes aureum - (frenk üzümü)
13. Spiraea arguta - (keçi sakalı)
14. Rosa canina - (kuş burnu)
15. Cornus alba - (süs kızılciğı)
16. Sambucus nigra - (siyah mürver)

Çim karışımı olarak önerilen karışım (Tanrıverdi, 1975);

<u>Bitki türü</u>	<u>Karışımındaki %'si</u>
Agropyron cristatum (otlak ayrığı)	40
Lolium perenne (ingiliz çimi)	30
Poa pretensis (çayır salkım otu)	15
Festuca rubra (kırmızı yumak)	5
Festuca avina (koyun yumağı)	5
Bromus inermis (kılçıksız brom)	5

1 m²'ye 50-100 gm tohum serpilmesi önerilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğu Anadolu'da gerek turistik gerek şifa bulma yönünden gittikçe daha da artan öneme sahip bulunan Pasinler kaplıcaları ve çevresi turistik tesisleri, düzenlenen peyzaj projeleri ile daha güzel bir çevreye sahip olabileceklerdir. Aynı zamanda çevre peyzajı ile bütünlük sağlayabilecek, binaların ve çevre arazisinin çıplak, soğuk görünümleri perdelenmiş, giderilmiş olacaktır. Ayrıca, projelerde yer yer düzenlenen oturma yerleri, çocuk bahçeleri ve spor alanları ile yöreye gelecek ziyaretçilerin rekreasyonel eylemlerine de katkıda bulunabilecektir (Tanrıverdi, 1975; Gülez, 1983; Pamay, 1978).

Hazırlanan düzenlemelerin mümkün olduğunca projedeki esaslara göre yapılması, bitki materyali ve diğer objelerin temini ile sağlanabilecektir. Bitki materyallerinin gerekli bakımlarının yapılması, çevre temizliği ile önerilen projelerin uzun yıllar sağlıklı kalabilmesini, belde halkına hizmet sunabilmesini sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Bakan, K., 1986. Endüstri Ürünleri Tasarımında Kent Mobilyaları TÜBİTAK, Y.A.E. Yayını No : U4, 123 s., Ankara.
- Bakan, K., G., Konuk, 1987. Türkiye'de Kentsel Dış Mekanların Düzenlenmesi, 106 s., Ankara.
- Bayraktar, A., 1973. İzmir Şehrinin İmarında Peyzaj Mimarisi ile İlgili Problemler ve Prensiplerin Tesbiti (Doktora Tezi). Ege Üni. Zir. Fak., 62-78, İzmir.
- Eckbo, G., 1964. Urban Landscape Design. Mc. Graw Hill Book Co., 99-152, New York.
- Gülez, S., 1983. Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi. Karadeniz Üni. Orm. Fak. Ders Notu No : 81, 144-152, Trabzon.
- Lynch, K., 1969. Site Planning. The M.I.T. Press, Massachusetts, 55-87, USA.
- Öztan, Y., 1969. Peyzaj Mimarisi. Türkiye Peyzaj Mimarisi Yay. No : 4, Ankara Üni. Zir Fak., 167 s., Ankara.
- Pamay, B., 1979. Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi. İstanbul Üni. Orm. Fak., Yay. No : 264, 89-120, İstanbul.
- Tanrıverdi, F., 1975. Peyzaj Mimarisi. Atatürk Üni. Zir. Fak., Yay. No : 196, 369 s., Erzurum.

